

SPIJKERZWIJGEN

Simon van der Geest

Querido

(door Emilie Vanpeteghem)

OVER DE AUTEUR

De Nederlandse schrijver Simon Van der Geest groeit op in een klein dorpje tussen de weilanden in Zuid-Holland. Na zijn middelbare school en een jaartje Noorwegen, volgt hij een opleiding theaterdocent in Arnhem. Daar ontdekt hij zijn passie voor toneel. Hij gaat een toneel- en schrijfopleiding in Utrecht volgen, waar hij aan zijn eerste verhalen begint. Hij schrijft momenteel boeken, gedichten en toneelstukken, liefst voor kinderen. Hij geeft ook toneelles en schrijffles aan jongeren en werkt als trainingsacteur voor de politie en het leger.

(Bron: www.jeugdliteratuur.org)

EERSTE INDRUK

- Spreekt de omslagillustratie je aan? Werd je nieuwsgierig?
- Is het een boek dat je aandacht zou trekken in de boekhandel of bibliotheek?
- Wat was je eerste indruk van dit boek voor je het verhaal las?
-

Vragen over het verhaal

- Vind je het onderwerp interessant?
- 'Als je maar hard genoeg rijdt, vlieg je terug in de tijd'. (p.9) In dit verhaal ga je inderdaad terug in de tijd. Spreekt het verleden jullie aan?
- Wilde je verder lezen? Wilde je weten hoe het verder ging en hoe het zou eindigen? Waarom (niet)?

HET LEVEN OP DE BOERDERIJ

Lees de volgende citaten voor:

- 'Koeienstront. Zo ruikt het hier.' (p.14)
- 'Alles. Hier. Dit.' Ik gebaarde naar de weilanden voor ons. 'Er is hier alleen maar gras. En water. Wat moet je hier? Er is niemand.' (p.37)
- 'Ik heb me anders nooit verveeld toen ik hier opgroeide,' zegt opa. (p.37)
- Kregen de juryleden een goed beeld van het leven op de boerderij tijdens het lezen van dit boek? Heeft de auteur dit goed beschreven?

- Hoe denken de juryleden over het leven op een boerderij? Zouden zij graag leven, wonen en werken op een boerderij? Of zouden ze dat net als Vonkie saai vinden? Waarom wel? Waarom liever niet?
- Hoe denkt Vonkie op het einde van haar verblijf over het boerderijleven? Zijn jullie ook van mening verandert als je eerste gedachte saai was?
- Zouden jullie graag op de boerderij van Buts en Spijker wonen?
- Waarom gaat Vonkie een week bij haar grootvader logeren?

RUZIE

Schrijf dit citaat op en bespreek met de juryleden.

'Waarom wil je dat zo graag?' vraagt Sven.

'Wat?'

'Jouw opa en Buts weer bij elkaar brengen.'

Ik haal mijn schouders op. 'Die horen gewoon bij elkaar. Ze hebben zoveel samen gedaan een meegemaakt. Het zou niet kloppen als ze elkaar nooit meer zouden zien.' (p.136)

- Waarom denken jullie dat Vonkie Buts en Opa zo graag weer samen wil brengen? Zou dat iets met haar eigen ouders te maken hebben?
- Heeft Vonkie gelijk? Zouden jullie ook alles proberen om de bloedbroeders terug te verzoenen?
- Spijker verklaart de hele tijd dat hij Buts nooit meer wil spreken of zien. Geloven jullie hem? Want helpt hij Vonkie niet vaak? Waarom zou hij dat doen? ('Jullie zitten ook helemaal verkeerd', grinnikte hij. 'Het was verder van de klimboom. Geef mij die schep es...' (p.236) 'Hij bekijkt de snipper in zijn vingers, kijkt naar de puzzel op de vloer (...) Hij verschuift een paar snippers. Hij knielt op de grond en begint het laatste stuk van de brief in elkaar te puzzelen.' (p.125)
- Wat vindt Vonkie eigenlijk van die ruzie tussen Buts en Spijker? ('En jij bent... weet ik het, vierenzestig... waarom doe je dan als een kleuter.' (p.119)
- Wat vinden jullie van de twist tussen Opa en Buts? Zouden jullie zo lang boos kunnen zijn op iemand?

Hoe denkt Vonkie over de ruzies van haar mama en papa? Ze is boos omdat ze uitgesloten wordt.

Vinden jullie dat mama en papa hun problemen zelf moeten oplossen? Helpen ze Vonkie niet juist door naar opa te sturen? Bespreek volgende citaten.

- 'Laat ons terugflitsen naar de dag waarop er nog niks aan de hand was...' (p.9) 'Ik heb een keer een film gezien over een professor die een auto had uitgevonden waarmee je kon tijdreizen. Als je maar hard genoeg ging, begon de hele auto te vonken en vlammen en dan – flits- was je in het verleden.' (p.9)
- 'Papa en mama willen tijd met elkaar om alles op een rijtje te zetten. En daar kunnen ze mij niet bij gebruiken. Zo gaat dat. (Terwijl ik heel goed ben in dingen op een rijtje zetten. Hier: 1. je hebt een mama. 2. Je hebt een papa. 3. Je hebt mij. En die drie, die horen bij elkaar. Klaar.' (p.11)
- 'Alle grote mensen zijn hetzelfde. Ze zeggen niks, en als ze wel wat zeggen, zeggen ze nog steeds niks. Of ze zijn boos om iets waar ze niet boos om zijn, omdat ze eigenlijk boos zijn om iets anders.' (p.94)

SPIJKERZWIJGEN: BUTS EN SPIJKER

- Wat vinden jullie van de titel?
- Kunnen jullie de titel verklaren?

Je kan hier een gesprek starten over de twist tussen Buts en Spijker. De rode draad doorheen de verhalen is de broederliefde tussen Spijker en Buts, die in hun tienerjaren in een ruzie uitmondt.

Kopieer de omslagillustratie verschillende keren en schrijf deze citaten doorheen de tekeningen. Je kan met de juryleden de verschillende citaten en avonturen bespreken. (Voor het overzicht + samenvatting van de avonturen: zie bijlage).

Omslagillustratie 1:

- Samen verzonnen ze van alles (p.26)
- 'Weet je, als wij samen waren, waren we... meer. Als ik bij hem was, durfde ik van alles.' (p.26)
- 'Wat er ook gebeurt... Ik kom altijd terug. Wij twee, altijd bloedbroeders.' (p.42)

Vragen:

- Wat vinden jullie van de vriendschap tussen de twee broers? Hoe zou je die vriendschap omschrijven? Hoe zouden jullie Spijker omschrijven? Hoe zouden jullie Buts omschrijven?
- Hebben jullie ook zo een vriendschap met iemand?
- Zouden jullie graag vrienden zijn met Buts of Spijker?
- Hebben jullie genoten van de avonturen van Buts en Spijker?
- Welke invloed hebben Spijker en Buts op elkaar?

Omslagillustratie 2:

- 'Ik had een zus. Gehad. Ze zou nu dertien zijn geweest. En Buts, mijn bloedeigen Buts, had er nooit een woord over gesproken.' (p.103)
- 'Het was verboden gesnik. Niemand mocht het horen.' (p.102)
- 'Weet je Vonk', begint opa, 'toen ik klein was, was ik nooit alleen. Met zes broers, een vader en een moeder en soms een knecht ging dat ook bijna niet.' (...) 'Alles wat ik deed, deed ik samen met Buts. Ik wist eigenlijk ook niet wat het betekende: eenzaam zijn. Tot die winter.' (p.111)
- 'Soms is zwijgen ook liegen.' (p.106)
- 'Ach. Ik deed nogal dom. En hij... redde me weer es... en ja...toen was het uit de lucht, min of meer.' (p.116)
- 'Je hoeft niet altijd overal woorden aan vuil te maken. Buts begreep me en ik begreep hem en het was oké.' (p.147)

Vragen:

- De vriendschap vertoont zijn eerste barsten. Wat gebeurde er?
- Begrijpen jullie waarom Spijker zo boos is omdat Buts nooit een woord sprak over hun zusje? Zouden jullie boos zijn?
- 'Soms is zwijgen ook liegen.' (p.106) Vinden jullie dat Spijker hier gelijk heeft?
- Het is de eerste keer dat Spijker zich eenzaam voelt. Maar horen Buts en Spijker niet voor altijd bij elkaar? Denken jullie dat bloedbroeders het altijd weer goed zullen maken?
- Spijker en Buts zijn niet de jongens van de grote woorden. Ze maken het wél terug goed. Opnieuw redt Buts Spijker. (Spijker zakt door het ijs en dacht dat hij gebeten werd door ijsberen. Buts redt hem en toont hem later een foto en een haarlok van Mathilde. Dat is hun verzoening) Moet je altijd alles uitpraten? Of kan een gebaar soms ook genoeg zijn? Wat vinden jullie?
- Snappen jullie Spijkers frustratie omdat Buts hem altijd redt en hij vervolgens tegen iedereen verkondigt dat hij zijn broertje weer eens hielp?

Omslagillustratie 3:

- 'Later ging het mis. Helemaal mis. Bleek hij helemaal niet meer zo stoer. En toen is die lafaard 'm gesmeerd naar de andere kant van de wereld. We zien hem nooit meer. En da's maar beter ook.' (p.27)
- 'Niemand komt zo dicht bij die molen. Jij dus ook niet.' (p.65)
- 'Die nacht gebeurde het. Het was die nacht dat de hel losbarstte, dat alles spleet en scheurde en kapotging. Terwijl we zo ons best deden om alles te redden. Ik tenminste.' (p.193)
- 'Het is een gevaarlijke gek die zijn dochter opsluit. We moeten iedereen vertellen wat voor monster dit is...' 'Monster? Hij trekt alleen een jurk aan.' (p.195)
- 'Ik haat geheimen, Buts. En dat is jouw schuld.' (p.197)
- 'het was een andere tijd. (...) we zagen weinig, we wisten nog minder.' (p.205)

Spijker en Buts zijn weer vrienden en gaan opnieuw op avontuur. Maar dan komt de nieuwe molenaar met zijn dochter in de molen wonen. (Het begon met Spijker zijn frustratie omdat Buts hem steeds redde en er over opschepte, toen het verzwijgen van Mathilde en nu Johanna. De gebeurtenis in de molen zorgt ervoor dat iedereen denkt dat Johanna en haar vader in de brand bleven en Buts vertrekt naar Nieuw-Zeeland.)

Vragen:

- Wat gebeurde er jaren geleden in de molen?
- Vonkie mag van grootvader niet naar de molen gaan. Ze doet het toch. Zouden jullie ook op onderzoek uitgaan? Of zouden jullie luisteren als iemand zegt dat iets niet mag? ('Een paar pezige, langwerpige dingen stromen, nee, kletteren op mijn hoofd en glibberen langs mijn nek en rug naar beneden. Ze beven, kronkelen spartelen.' (p.178))
- De molenaar kleedt zich als vrouw. Spijker wil dat iedereen vertellen. Buts wil zwijgen want het is tenslotte maar een jurk. Wat zouden jullie doen? Wie heeft gelijk?
- Mag de molenaar zichzelf zijn?
- Wat betekent Johanna voor de jongens?

Omslagillustratie 4:

- 'De klootzak', sist opa tussen zijn tanden. 'Een beetje lopen doodgaan. Klootzak.' (p.126)

Vragen:

- Opa spreekt al 50 jaar niet meer met Buts. Betekent dat ook dat hij hem niet meer graag ziet? Kan je iemand graag zien maar er tegelijkertijd zo boos op zijn dat je die persoon niet meer wil zien? Hebben jullie dat zelf al gevoeld?

Omslagillustratie 5:

- 'Twee oude mannen in een omhelzing, tussen de knotwilgen naast de sloot.' (p.246)
- 'Opa's hand grijpt zich vast in de blouse van Buts. Dan maakt hij zich weer los. 'Je stinkt,' zegt hij met een knakje in zijn stem. Buts knikt, zijn ogen zijn waterig. 'Ik weet het. Wacht maar tot ik dood ben, moet je dan eens ruiken.' (p.246)

Vragen:

- Wat vinden jullie van de hereniging tussen de broers?
- Hoopten jullie tijdens het lezen van het verhaal op een verzoening?
- Wat heeft Vonkie allemaal gedaan om de broers terug samen te brengen?
- Zijn jullie trots op haar?

ILLUSTRATIES

- Missen jullie illustraties of fantaseren jullie liever zelf hoe de personages, plaatsen en avonturen er uitzien?
- Gebruiken jullie zelf jullie fantasie? Krijg je bijvoorbeeld een duidelijk beeld van hoe de personages eruit zien of van hoe de gebeurtenissen precies plaatsvinden? Besteedt de auteur hier voldoende aandacht aan? Schrijft hij beeldend genoeg?

VERTELPERSPECTIEF

Het verhaal kent een wisselend vertelperspectief met twee ik-personen.

- Vonden jullie het verwarrend om verschillende verhaallijnen door elkaar te lezen? Of lezen ze vlot door elkaar?

PERSONAGES

Laat de juryleden vertellen hoe ze de personages ervaren hebben. Schrijf op aparte bladen de personages uit dit verhaal op en vraag de juryleden het leukste, opmerkelijkste of gewoon wat hen het meest bijbleef van dat personage op te schrijven. Laat de bladen met de verschillende personages rondgaan tot iedereen iets opschreef en bespreek ze met de juryleden.

- Mama
- Papa
- Vonkie
- Opa
- Sven
- De zes broers *
- Mathilde
- Johanna

* Directeur (Dirk, omdat hij altijd de baas speelde. Later werd het Teur)

Tenk (Sjors, omdat hij zo sterk, breed en lomp was)

Sleutel (omdat hij altijd aan het knutselen en sleutelen was)

Tommy en Thijs (de tweeling)

Spijker (Leo, omdat ze Vonkie's opa zo eigenwijs vonden)

Buts (Gijsbert, omdat hij altijd wel een buts, buil of blauwe plek had)

- Welk personage vind je het leukst en waarom?
- Zijn alle personages even belangrijk? Zou je een personage kunnen weglaten? Waarom (niet)?

THEMA'S

Familie/ broederliefde/ ruzie/ grootouders/ buitenleven/ verleden

Vraag aan de juryleden om een thema te kiezen die zij aan het boek zouden toekennen.

Aan welke elementen uit het verhaal denk je bij het gekozen thema?

RECENSIES

Je kan uit recensies stukjes halen om met de juryleden te bespreken. Zijn ze het met de recensent eens of toch eerder niet? Schrijf ze op kaartjes en laat elk jurylid er een uitkiezen om te bespreken. Of laat de juryleden zelf één kiezen waar ze het mee eens zijn of absoluut niet mee eens zijn en start een gesprek.

- 'Van der Geest kiest voor een wisselend vertelperspectief met twee ik-personen en dat werkt maar ten dele. Vonkie beschrijft haar avontuur en opa komt hortend en stotend tot de kern in de verhalen uit zijn jeugd. Het komt traag op gang, ontpopt zich tot een onderhoudend plattelandsavontuur maar de voorspelbare ontknoping voelt dan weer als een klapband.' (<http://www.jaapleest.nl/recensies/jeugdboek/van-der-geest-beschrijft-opnieuw-het-ontrafelen-van-een-familiegeheim>)
- 'Stilistisch is het dan wel weer genieten geblazen. De beschrijvingen van het buitenleven en de natuur zijn fraai en de dialogen sterk en amusant.' (<http://www.jaapleest.nl/recensies/jeugdboek/van-der-geest-beschrijft-opnieuw-het-ontrafelen-van-een-familiegeheim>)
- '(...) Spijkerzwijgen, zijn beste tot nu toe, dwingt vooral bewondering af. Van der Geest houdt al die lijntjes moeiteloos bij elkaar en stuwt het veelzijdige verhaal op tot een bevredigend, ouderwets goed jankslot én een open einde.' (Volkskrant, Pjotr van Lenteren (*****) <http://www.simonvandergeest.nl/boeken/spijkerzwijgen/>)
- 'Het grootste pluspunt van dit boek zijn de hartverwarmende personages: Vonkie, Spijker en Buts springen haast van de bladzijden af. (...) een uitstekend jongensboek met een sprankelend

meisje in de hoofdrol – een boek dat evengoed meisjes zal aanspreken.’ (De Standaard, Veerle vanden Bosch (****))<http://www.simonvandergeest.nl/boeken/spijkerzwijgen/>)

- ‘Vonkies opa groeide op in een groot boerengezin en hij vertelt zijn nieuwsgierige kleindochter daar verhalen over – heerlijke avonturen. (...) In die verhalen zitten briljante scènes, filmisch verteld, beschreven in prachtige zinnen, authentiek Van der Geest. Zijn grote vertelplezier zit dáár, net als de ware ontwikkeling van de roman.’ (NRC, Thomas de Veen (***))<http://www.simonvandergeest.nl/boeken/spijkerzwijgen/>)
- ‘Dat de scheiding van de broers Vonkie zo aangrijpt, zal te maken hebben met de situatie van haar ouders, maar toch overtuigt de fanatieke manier waarop ze heemeester speelt psychologisch niet helemaal. Wat is haar belang? Het draait bovendien zo sterk om de geschiedenis van opa, dat Vonkies eigen verhaal en ontwikkeling in de verdrukking komen.’ (<https://www.basmaliepaard.nl/publicaties/trouw-recensie/spijkerzwijgen>)
- ‘Spijkerzwijgen’ blijkt minder gelaagd dan ‘Spinder’ en had zeker in het begin compacter gekund. Maar dankzij een flinke dosis mooie zinnen en een heel aantal sterke scènes valt er ook in een iets mindere Van der Geest genoeg te genieten.’ (<https://www.basmaliepaard.nl/publicaties/trouw-recensie/spijkerzwijgen>)

VONKIE

‘Vonkie... ik ken niemand die zo blijft volhouden als jij... die zo eigenwijs is.’ (p.248)

- Van wie denk je dat Vonkie die eigenwijsheid heeft?
- Mag opa haar niet dankbaar zijn voor haar eigenwijsheid? Dankzij haar komt na 50 jaar een einde aan het spijkerzwijgen.

‘Alles gaat veranderen, dat weet ik ook wel. Maar ik ben en ik blijf Vonkie van der Veer. Vonkie, die opa zijn broer heeft teruggegeven.’ (p.250)

- Wat vinden de juryleden van dit open einde?
- Vragen ze zich af welke avonturen Vonkie en haar grootvader nog gaan beleven?

TOT SLOT

- Als je het boek aan iemand zou moeten aanbevelen, wat zou je dan zeggen? Zou je het aanbevelen of niet?
- Wat heeft jou het meest geraakt in dit verhaal?
- Zijn er dingen die je graag aan de auteur zou willen vragen?
- Zou je nog andere boeken van de auteur lezen? (*Spinder, Dissus, Geel gras*)

Juryleden kunnen online op de KJV-boeken reageren.

Ga naar www.kjv.be, klik op ‘Welke boeken lezen we’ en dan op de groep en het boek in kwestie.